

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. De assidua praesentia quæ Beneficarii in suis Ecclesiis commorari, & vt
dici solet, residere debent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

re eam soluere. nam ad duo præstanda, promissione, aut præcepto compellitur: ad soluendum scilicet, intra Calendarum Ianuariarum, & his elapsis, ad soluendum, cum commode poterit. Sic etiam Parochus, vel Canonicus intra duos menses à possessione beneficii obtemperandum computandos, debet fidem publice profiteri. Si id igitur non præstiterit, præstare postea debet, cum commode poterit.

Sexto quaeritur, An Beneficiarius dictam professionem fidei per procuratorem facere queat, quando per seipsum non potest? Respondeo, posse, nam l. 1. ff. de procuratoribus. cap. Qui per alium. Et cap. Potest quis, de præbendis in 6. Qui iubetur per seipsum efficere, id potest facere per procuratorem, nisi lex, vel Canon aliter constituit. Perat aliquis, An si Titius procuratori mandauerit, ut publicam fidei professionem faciat, procurator vero eam intra duos menses non fecit, ipse Titius beneficii fructus amittat? Respondeo, distinguendo, quamdiu per Titium non fiat, quo minus, vel per se vel procuratorem fidei professionem emittat, fructus lucratur, secus vero minime.

Septimo quaeritur, An Beneficiarius, fidei professione non facta, quotidianas lucrifaciat distributiones? Respondeo, lucrifacere: quia poenæ restringi debent, non laxari. ac Concilium Tridentinum solum priuati fructibus beneficii: porro in fructibus beneficii distributiones quotidianæ minime computantur, vt in inferius dicemus, quando beneficium fructus reddit à distributionibus separatos: nam secus est, quando beneficii fructus non nisi in distributionibus consistunt. Idem iuris est de his, quæ Beneficiarii acquirunt ex diuinis annuatariis officiis: hæc enim non debentur præcise ratione beneficii, sed rationis præsentis in ipsis anniuearsariis officiis.

Octauo quaeritur, An Canonicus, vel Parochus, facta semel professione fidei, si ad aliam Ecclesiam transferatur, debeat eam professionem iterum emittere? Respondeo, in Concilio Tridentino, & Constitutione Pii IV. supra citatis, vniuersim decerni, vt ii, quibus prædicta beneficia conferuntur, fidei professionem faciant. Dubie tamen quaestio videtur esse, an id locum etiam habeat in iis, qui vna dimissa Ecclesia ad aliam transferuntur: an vero solum in his, qui ad primam Ecclesiam promouentur. Quidam existimant, locum habere in his, qui dimissa priore posteriore obtinent in diuersis diocesis, oppidis vel locis, non tamen in his, qui secundum beneficium in eadem Ecclesia: in qua erat primum, accipiunt. Alii videtur vniuersim, qui primum, vel secundum Canonicatum, dignitatem, vel Parochiam accipit, cum debere semel, & iterum fidem publice profiteri.

C A P. III.

De assidua præsentia, quæ beneficiarii in suis Ecclesiis commorari, & vt dici solet, residere debent.

Estat in iure Canonico Titulus, de Clericis non residentibus. Is autem Clericus perpetuo in sua Ecclesia commorari, & residere videtur, qui in ea per seipsum inest, aut qui in ea præsens adest.

De hac re tractant iuris Pontificii periti capite ultimo, & cap. quia nonnulli, & cap. Conquerente, de Clericis non residentibus. Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andreas, Panormitanus, & alii: Ioannes Selua de beneficiis part. 4. quest. 1. 2. & sequen. Rebuffus in sua Praxi beneficiorum parte 2. titulo dispensatione ad non residendum. Summistæ partim in verbo, residentia, vt Syluester & Armilla, partim in verbo, Clericus, vt Angelus, Clericus 7. Rosella, Clericus quarto numero 20. partim in verbo Beneficium, vt Tabienus, beneficium 3. questio 6. S. Thomas, & Caietanus secunda secundæ quaestione 185. art. 5. Sotus lib. 10. de iustitia, quest. 3. Couar. lib. 3. variarum resolutionum, c. 13.

Porro sciendum est, Iustinianum Imperatorem in l. Generaliter, §. Eos tamen. C. de episcopis, & Clericis, sanxisse, eos

tantum Clericos, & Monachos immunitatis beneficio gaudere, hoc est, liberos esse à cura, & tutela, qui apud sacrosanctas Ecclesias, vel Monasteria permanent non vagantes, nec circa diuina ministeria desides: cum propter hoc ipsam, inquit, beneficium indulgeamus, vt alii omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerii inhaereant. Et apud Liuium libro quinto, Camillus dixit Flamini Diali, noctem vnam manere extra urbem, nefas est. Et Cornelius Tacitus libro 3. Annalium sic ait: Et quando de religionibus tractabatur, dilatum nuper responsum aduersus Seruicum Maluginensem Flaminem Dialem promissit Caesar, recitauit decretum Pontificium, quoties valetudo aduersa Flaminem incesisset, vt Pontificis Maximi arbitrio, dumne plusquam biuotium abesset, dumne diebus sacrificii non sapius, quam bis eundem in annum. Quæ principe Augusto constituta satis ostendebant, nunquam absentiam, & prouinciarum administrationem Dialibus concedi. Ex quibus constat, esse ab omni ratione naturali alienum, vt ii, qui præficiuntur Ecclesiarum administrationi, & curæ, à suis Ecclesiis absint, suumve munus deferant, aut negligent. Et cum illis beneficium confertur, datur, vt Deum honorent, & colant, & Ecclesiæ inferuiant.

Primo quaeritur, an omne beneficium iure Canonico assidua beneficiarii præsentiam requirat? Inter omnes conuenit Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Priores, Præpositos, Parochos, & cæteros, quibus est animarum cura iure commissa; in suis Ecclesiis commorari, & præsentem esse debere, cap. Ad hæc, de præbendis. cap. Exterpanda, §. Qui vero, eodem titulo. cap. Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. cap. Licet, de elect. in 6. Vnde Concilium Tridentinum, sessione 23. cap. 1. de reformatione, & sessione 6. cap. 1. præcipit strictè Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, & Episcopis, vt in suis Ecclesiis resideant. Exploratum quoque est, dignitatem, vel administrationem, vel officium habentes, quales sunt Præpositi, Personatus, Decani, Archidiaconi, Thesaurarii, Præcentores, & alii, ad commorandum assidue in suis Ecclesiis communi iure compelli, capitulo. Ad hæc, de præbendis. cap. ex parte nostra, & cap. Inter quatuor, & cap. Ex parte tua, de Clericis non residentibus. quæ iura innouat, & confirmat Synodus Tridentina sessione 24. c. 12. de reformatione. Certum quoque est, Canonice, portionem, siue præbendam habentes in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegialibus iure communi præsentem esse oportere. De Canonicis id constat cap. Cum ad hæc, capitulo de cætero, capitulo Tua, & cap. Cum dilectus, de Clericis non residentibus. Et in Concilio Tridentino, sessione, & capitulo præallegatis. Idem de habentibus præbendas, vel portiones idem iuris est, ex c. Cum ad hæc, de Clericis non residentibus. & Concilio Tridentino, eo quem proxime posui loco.

Sed dubitatur, An singula alia beneficia simplicia assidua beneficiarii præsentiam iure postulent? Communis est inter iuris Canonicos peritos sententia, omne beneficium, quamuis simplex, eam iure communi requirere. Sic Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Panormitanus, & alii cap. ult. & cap. Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. Item Glossa in cap. Quia nonnulli, capitulo Conquerente, capitulo Relatum, eodem titulo: quos omnes auctores citat, & sequitur Ioan. Selua, de benef. part. 4. questio 1. & Rebuff. in loco præallegato. Nec dissentiant ab illis Angelus, Rosella, Syluester Tabien. in iisdem quoque locis supra productis, Nauar. in Manuali capitulo 25. nu. 121. Idque colligunt ex iis locis quos subiiciam, ex cap. vltim. capitulo Conquerente, capitulo, Quia nonnulli, de Clericis non residentibus. & cap. vlt. de rescript. in 6. vbi dicitur, beneficium propter officium dari, & ex cap. Super inordinata, de præbendis. vbi habetur, pueros non esse idoneos ad beneficia, cum illis inferuire non possint, videlicet per seipsos, nam per alium possent. Et quamuis quibusdam videatur id aperte non colligi ex iis, quos attulimus iuris Canonici locis, nec ex aliis, quos Glossa commendat: eo quod solum in iis Canonibus habeatur, ministros in Ecclesiis constitui, vt in illis inferuiant, & suum munus, & officium exequantur: quod potest intelligi ita, vt vel per seipsos, vel per alios in sui loco

Ex dictis constat, si primum beneficium simplex ad vitam Clerici non sufficiat, & alterum obtineatur, ita ut ex ambobus beneficiis Clericus commodè sustentetur, debere beneficiarium in utroque per se, vel per alium in Ecclesia ferre: nisi utrumque sit ex numero eorum, quæ id ministerium vsu, & consuetudine non requirunt: qualia sunt Prædicationes, vel Prædicationales portiones.

Quarto queritur, An consuetudine licite fieri queat, ut qui Canonicatus, vel portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegialibus habent, liberi sint ab assidua in Ecclesiis quibus sunt additi, præsentia? Respondeo, ante Concilium quidem Tridentinum fuisse vsu receptum alicubi, ut hi Beneficarii à suis Ecclesiis abessent. *Glossa in cap. cum omnes, de Constitut. Et ibi Panorm. Et alii. Innoc. in c. cum dudum, de preben. Glossa in Clem. gratia, de rescrip. Et in c. gratia, de rescrip. in 6.* atin Concilio Tridentino sess. 24. c. 12. de reformat. præceptum est, ne prædicti Beneficarii ultra tres menses à suis Ecclesiis abint, nihil obstantibus statutis vel consuetudinibus. Vnde Concilium consuetudines huiusmodi abrogauit: & nihilominus sunt, qui dicant, progressu temporis vsu posse introduci, ut Canonici à præsentia in suis Ecclesiis vacationem habeant, quia ius Canonicum consuetudine, vel ex toto, vel ex parte tolli potest. Bene tamen consultum erit Ecclesiis, quando cumque ius Pontificium præcipiet ut Canonici, & qui portiones habent, in Ecclesiis Cathedralibus, & collegialibus assidui commorentur, ut eis per se ipsos, non per Vicarios inferuiant, qualibet consuetudine contraria penitus abrogata.

Quinto queritur, An Canonici, & qui portiones habent, debeant non solum interesse diuinis officiis, sed etiam in choro cantare, cum diuina officia persoluuntur? De hac questione suo loco diximus, cum de officio diuino tractarem, 10.1.

C A P. IV.

Quo iure, diuino ne, an Canonico, Episcopi, ac Parochi in suis Ecclesiis assiduo adesse debeant.

Primo queritur, An Episcopi, & Parochi Ecclesiis Parochiales habentes, non solum Canonico iure, sed etiam diuino in suis Ecclesiis residere cogantur? Tota questio in eo versatur, An Episcopi, & Parochi, quibus imposta est animarum cura, proprie, & stricte sumpta, hoc est, cum onere, & obligatione administrandi sacramenta, & verbum diuinum annuntiandi, & sacrificium offerendi pro ouibus, iure diuino residere compellantur?

In Tridentina Synodo inter Theologos, & iuris Pontificii Doctores fuit hæc controuersia diu, multumque agitata. Duæ olim fuerunt sententiæ ante Concilium Tridentinum: quarum prima negabat: fuitque Ambrosii Catharini in opusculo de residentia, & Albiniani in tractatu de residentia; hæcque isti auctores rationibus permouebantur. Primum quia Dioceses, & Parochiæ non sunt à Christo Domino erectæ, constitutæ, & diuise, sed solum ab Ecclesiis, & Pontificibus Romanis. Deinde, quia nullum exat in sacris literis diuinum iussum, quo præcipiatur Episcopis, Parochis, uti suis Ecclesiis per se ipsos inferuiant, sed tantum, ut commissum sibi populum pascant: at pascere, vel per se ipsos, vel per alios eodem modo possunt. Item, si tale quippiam à Christo Domino esset mandatum, non posset Romanus Pontifex, eius laxato rigore, facultatem concedere, ut Episcopi, & Parochi ab Ecclesiis abint: at multæ sunt causæ, ob quas Papa Episcopos, & Parochos hæc lege soluit. Quid item impedit, quo minus Episcopi, & Parochi absentes, per Vicarios in sui locum successores Ecclesiis inferuiant. Nam sæpe contingit, ut diocesis sit amplissima, ita ut ab vno pastore gubernari, & regi commodè nequeat. Postremo alicubi est vsu receptum, ut Episcopales habeat aliquas suæ ditioni, & curæ subiectas Parochiales Ecclesias, quæ sunt ipsius mensæ perpetuo con-

iunctæ, quibusque propterea seruit per Vicarios perpetuos, vel etiam ad nutum reuocabiles in ipsis Parochialibus Ecclesiis constitutos.

Secunda sententia affirmat episcopos, & Parochos in suis Ecclesiis iure diuino ad residendum compelli. Ita Caietanus secunda secunda, quest. 185. artic. 5. *Socius lib. de iustitia 1 p. 9. art. 1. Couarr. lib. 3. Variarum resolu. cap. 13. Et Nauarr. in Manuali cap. 25. num. 121.* Atque hæc sententia vera, & certa mihi videtur. Et id dicendum omnino est, quod habet Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. vbi sic legimus: *Cum præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, & reliqua.* Et postea subiicit idem Concilium: *Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assunt, sed mercenariorum more deferunt.*

Sciendum vero est, in hac questione iuris diuini appellatione, ut docet Sor. loco citato intelligi id, quod licet in sacris literis expressim constitutum non sit: necessario tamen, & euidenter colligitur ex his, quæ sacra litera tradiderunt. Quare in eo tota hæc controuersia sita est, An eo ipso quo episcopi, & Parochi Ecclesiarum pastores creati sunt, in suis Ecclesiis perpetuo commorari, & adesse cogantur? Item, An ex illo Christi Domini mandato, quod dictum est Petro, *Pasce oues meas, & agnos meas,* & in Petro dictum est, omnibus Ecclesiarum pastoribus: necessario, & aperte concludatur, eos in suis Ecclesiis præsentem esse debere. Et profecto ita concludi videtur. In pastore enim propria cura, labor, opera, industria personæ requiritur: Pastor enim suas oues cognoscit, & deducit ad pascua, & ipsæ oues sui pastoris vocem audiunt. Pastor itidem prætere debet gregem suum, pecoris sui vultum agnoscere: oues suas nominatim vocare, inuiter, aspicere. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, vidit lupum venientem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oues.

Nec pastoris tantum est sacrificia pro ouibus offerre, diuinum verbum annunciare, sacramenta conferre, quæ fortassis omnia possit per alium præstare: sed gregi suo inuigilare, assistere, oues etiam inuisere, earum vultum agnoscere, eas nominatim vocare, eas sua præsentia consolari, bonorum operum, vitæque exemplo, ad virtutis officium promouere: quod infirmum est, consolidare, (ut Dominus dixit apud *Ezechielum,*) quod contractum est, alligare: & quod abiectum, reducere, & quod perierat, requirere: quæ muera, & officia præstare per alium commode nequeunt.

Instruitur miles ut per se militet, personæ enim industria queritur. Instruitur nauis gubernator, gregis pastor, domus ianitor, quia in his personæ fidei, curæ, diligentia, auctoritas exigitur: recte Salomon: *Diligenter, inquit, agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.*

Liber quoque Ecclesiasticus: *pecora tibi sunt: attende illis:* & vulgo pro uerbo dicitur: *Oculus domini impinguit equum.* Item episcopus docet Apostolus: *Pasce, qui in uobis est, gregem Dei:* in uobis, inquit, id est, qui inter uos est. Vnde consequens est, ut consuetudine fieri non possit, ut Beneficarius proprie, & stricte curam habens, absit à sua ecclesia, & nihilominus lucrificat fructus sui beneficii. *Hosianf. Panormit. Et alii in c. Cum omnes, de constitut. Caietan. in suum. verbo, beneficium Ecclesiasticum,* & id ratione conuincitur, quia consuetudo quæ est contra ius diuinum, vel naturale, est corruptela, & eo est gratius peccatum, quo diuertitur.

Hinc autem non continuo fit, ut recte docet Sor. lib. 10. de iust. 1. art. 4. ut Papa non possit iustus ex causis potestatem facere episcopo, & Parocho, ut à sua absint ecclesia. Nam iuris diuini est, ut votum, vel promissum exoluas, iussum ferues, depositum reddas: & tamen in his potest Romanus Pontifex certis ex causis aliquos hoc iure soluere. Paulus Apostolus Timotheum certæ ecclesiæ episcopum à se delectum & creatum, communis boni causa,